

Brüssel Bakı ilə strateji tərəfdaşlıqda maraqlıdır

Avropa İttifaqı Azərbaycanla əməkdaşlığa dair müzakirələri yekunlaşdırmaq istəyir

Azərbaycan və Avropa İttifaqı (Aİ) arasındakı əlaqələr ötən illər ərzində ənənəvi ticarət çərçivəsini aşaraq, strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlib. Bu gün Bakı və Brüssel arasındakı dialoq Avrasiya qitəsini birləşdirən nəqliyyat qovşaqlarını, gələcəyin "yaşıl enerji" keçidini və Cənubi Qafqazda sabitliyin yeni arxitekturasını əhatə edir. Azərbaycan zəngin resursları və əlverişli coğrafi mövqeyi ilə Avropanın enerji və logistika xəritəsini yenidən cızır.

Avropa ölkələri isə Azərbaycan üçün ən böyük ticarət tərəfdaşı olmaqla yanaşı, iqtisadiyyatın rəqəmsallaşması və texnoloji modernləşmə yolunda əsas mənəbrölünü oynayır. Lakin indiki çoxşaxəli əməkdaşlıq 1996-cı ilin reallıqlarını əks etdirən, müasir dövrün tələblərinə cavab verməyən köhnə hüquqi çərçivəyə sığışmır. O vaxtdan bəri dünya köklü dəyişikliyə məruz qalıb və geosiyasi tarazlıqlar yenilənib. Nəticədə tərəflərin bir-birindən gözləntiləri daha da böyüyüb. Bu mənada Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz və Gürcüstan böhranı üzrə xüsusi nümayəndəsi Maqdalena Qrononun son açıqlamasını Aİ-nin Bakı ilə münasibətləri daha da inkişaf etdirmək təşəbbüsü kimi dəyərləndirmək olar. Aİ-nin xüsusi nümayəndəsi vurğulayıb ki, Azərbaycanla yenilənmiş saziş üzrə işi yekunlaşdırmağın vaxtı çatıb: "Brüsselin Aİ və Azərbaycan arasında yenilənmiş əməkdaşlıq sazişi - artıq bir neçə ildir müzakirə olunan sənəd üzrə irəliləyişə hazırlıq və istəkliliyi bir daha vurğulamaq istərdim. Hesab edirik ki, bu məsələ üzrə birgə işi yekunlaşdırmağın vaxtı çatıb və ümid edirik ki, danışıqları tezliklə bərpa edə biləcəyik".

Qrono cari ilin 15-16 yanvar tarixlərində Azərbaycana səfərini və rəsmilərlə yüksək səviyyəli görüşlərini xatırladaraq, bu təmasların əməkdaşlığın bütün istiqamətləri üzrə gələcək addımları müəyyənləşdirməyə imkan verdiyini vurğulayıb. Onun səsləndirdiyi fikirlər Aİ-nin Azərbaycanla əməkdaşlıqda strateji mərhələyə keçməyə hazır olduğunu göstəricisidir. Brüssel Azərbaycanı yalnız enerji tədarükçüsü yox, eyni zamanda iqtisadi və siyasi tələbini bölüşdüüyü strateji tərəfdaş kimi rəsmiləşdirmək niyyətindədir.

2017-ci ildən müzakirə olunan "Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişi" sənədinin böyük hissəsi, təxminən 90-95 faizi artıq razılaşdırılıb. Qalan kiçik hissə isə, əsasən, ticarət tarifləri və bəzi texniki hüquqi prosedurlarla bağlıdır. Qrononun bəyanatları göstərir ki, Brüssel artıq texniki detalların strateji hədəfləri ləngitməsinə yol vermək istəmir. O səbəbdən, bürokratik və texniki maneələri kənara qoyaraq, mühüm sənədin ən tez zamanda imzalanmasına nail olmağa çalışır.

Azərbaycan-Avropa İttifaqı arasında münasibətlər beş əsas istiqamət üzrə inkişaf edir və Avropa İttifaqına üzv dövlətlərlə

əməkdaşlıq strateji formatlar çərçivəsində genişləndirilir. Yenilənmiş sazişin - enerji təhlükəsizliyi və qaz təchizatı, ticarət və investisiya mühiti, nəqliyyat dəhlizləri və regional bağlantılar, hüquqi və institusional əməkdaşlıq, regional sabitlik və təhlükəsizlik məsələlərini əhatə edəcəyi bildirilir. Hazırda Azərbaycan Avropa İttifaqına üzv olan 10 ölkə ilə strateji tərəfdaşlıq münasibətləri qurub ki, bu da qarşılıqlı etimada əsaslanan siyasi dialoqun göstəricisidir. Ümumiyyətlə, Avropa İttifaqı Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarından biridir. Xüsusilə enerji sahəsində əməkdaşlıq son illərdə daha da genişləniib.

Yenilənmiş saziş imzalandıqdan sonra tərəflər arasında iqtisadi dividendlərlə paralel yeni etimad dövrü də başlayacaq. Bu sənəd Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun Avropa bazarlarına birbaşa çıxışına yaşıl işıq yandıracaq. Yerli məhsulların Avropa standartlarına uyğunlaşdırılması, kənd təsərrüfatı və sənaye mallarının maneəsiz ixracı üçün hüquqi zəmanəti təmin edəcək. Orta dəhlizin beynəlxalq statusunu möhkəmləndirəcək və ən əsası, ölkəmizin regiondakı liderlik mövqeyini beynəlxalq hüquqi müstəvidə daha da yüksəldəcək. Bakı qitələrarası yükdaşımanın əsas rəqəmsal və logistik xəbəinə çevriləcək. Saziş imzalandıqdan sonra Azərbaycan Aİ ilə strateji tərəfdaşlıq sazişi olan əzərlə ölkələrdən biri olacaq. Bu, ölkəmizin iqtisadi-diplomatik çəkisini daha da artıracaq.

Əvvəlki dövrlərdə daha çox təbii qaz gündəmdə idisə, yeni mərhələdə Xəzər dənizindən Avropaya çəkiləcək "yaşıl enerji" kabeli və bərpaolunan enerji resurslarının ixracı ön plana çıxır. Azərbaycan Çindən Avropaya gedən ən qısa və təhlükəsiz yolun mərkəzindədir. Yeni saziş bu dəhlizin rəqəmsallaşdırılması və gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi üçün vahid platforma rolunu oynayacaq. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı və dəmir yolları şəbəkəsi Aİ-nin nəqliyyat standartlarına inteqrasiya olunacaq.

2025-ci il Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələri çərçivəsində yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlər və intensiv siyasi məsləhətləşmələr dövrü kimi yadda qalıb. Azərbaycan Avropa Siyasi Birliyinin 6-cı və 7-ci Zirvə toplantılarında Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə fəal və prinsipial mövqə nümayiş etdirib. Bu platforma çərçivəsində ölkəmiz Avropanın təhlükəsizliyi, enerji əməkdaşlığı və regional sabitlik məsələləri üzrə mövqeyini ardıcıl şəkildə ifadə edib. Hətta Avropa Siyasi Birliyinin 12-ci Zirvə toplantısının 2028-ci ildə Azərbaycanda keçirilməsi barədə razılıq əldə olunub. Bu, ölkəmizin Avropa məkanında artan siyasi nüfuzunun və etibarlı tərəfdaş statusunun göstəricisidir. Belə mötəbər tədbirə evsahibliyi etmək hüququnun Bakıya verilməsi ölkəmizin Avropa məkanında artan siyasi nüfuzunun, beynəlxalq təhlükəsizlik arxitekturasında oynadı-

ğı stabilizəedici rolun və ən əsası etibarlı tərəfdaş statusunun global miqyasda təsdiqidir.

Münasibətlərin yüksələn xətti 2026-cı ilin fevralında keçirilən Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində də özünü büruzə verdi. Fevralın 14-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallas ilə keçirdiyi görüş əməkdaşlığın gələcək konturlarını müəyyən etdi. Görüş zamanı Kaya Kallas Aİ-nin Azərbaycanla münasibətləri keyfiyyətə yeni və daha dərin bir müstəviyə daşımaqda maraqlı olduğunu xüsusi vurğuladı.

Beləliklə, istər Avropa Siyasi Birliyi çərçivəsindəki çoxtərəfli format, istərsə də yüksək səviyyəli ikitərəfli təmaslar göstərir ki, Azərbaycan-Aİ münasibətləri artıq deklarativ bəyanatlardan uzaqlaşaraq real nəticələrə söykənən tərəfdaşlıq mərhələsinə qədəm qoyub. Yeni mərhələ təkcə iqtisadi mənfəətlər üzərində deyil, həm də dəyişən global geosiyasi reallıqlar fonunda formalaşır. Bakının təklif etdiyi enerji təhlükəsizliyi və logistik bağlantılar Brüssel tərəfindən Avropanın gələcək inkişafı üçün zərurət kimi qəbul edilir. Yenilənmiş sazişin imzalanması həm də regionda davamlı sülhün və təhlükəsizliyin mühüm qarantlarından birinə çevriləcək.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*